№ 265. Czwartek 19. Listopada 1857. Rok wydania 47.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym, tudzież Rozmaitościami co Środy, kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 35 kr. — Insercya od wiersza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k. Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

W gminie włości Wyczółki, obwodzie Stanisławowskim, założono nową szkołę parafialną, a wyposażenie jej zabezpieczono w sposób następujący:

Jarhorowski g. k. proboszcz X. Chryzant Buczacki odstąpił bezpłatnie na umieszczenie szkoły i pomieszkania nauczyciela budynek znajdujący się w Wyczółkach na gruncie erekcyonalnym przez czas swego urzędowania w Jarhorowie; gmina zaś Wyczółki przyjęła na siebie utrzymywanie w dobrym stanie tego budynku, sprawianie sprzętów potrzebnych, równie jak czyszczenie i opalanie izby szkolnej i pomieszkania nauczyciela; przytem na przypadek, jeżeliby następca teraźniejszego Jarhorowskiego proboszcza nie chciał odstąpić wcale, albo tylko za zapłatą rzeczonego budynku na zamiary szkolne, obowiązała się postarać o umieszczenie szkoły w drodze najmu, albo też wystawić własnym kosztem nowy budynek szkolny.

Na wyposażenie nauczyciela przeznaczyła rzeczona gmina po wieczne czasy roczną składkę 80 złr. m. k. w gotówce i 12 niższo-austr. meców twardego zboża, to jest 6 n. a. meców żyta i tyleż kukurudzy. Wartość przeznaczonego zboża podano według sześcioletniego przecięcia cen zbożowych na 22 złr. 30 kr. m. k.

Na opalanie lokalu szkolnego będzie dostarczać gmina Wyczółki rocznie 20 fur paliwa.

Okazaną temi składkami pożyteczną dążność ku rozszerzeniu nauki ludu podaje c. k. Namiestnictwo z wyrazem uznania do wiadomości powszechnej.

Lwów, 10. listopada 1857.

Sprawy krajowe.

(Wydanie nowej monety. — Misya w Chartum zniesiona.)

Wiedeń, 15. listopada. Monety według nowej stopy menniczej, jako związkowe talary (Vereinsthaler) i złotówki (Guldenstücke) będą od dnia 14. b. m. wydawane w c. k. urzędzie menniczym, uprzednio jednak tylko za wymianą srebra. C. k. mennica pracuje teraz wszelkiemi siłami i zajmuje się głównie biciem nowej monety.

Z Tryestu donoszą: Austryacka misya w Abyssynii (Chartum) została zniesiona. Kosztowała rocznie 50.000 złr. Przyczyną jej zniesienia jest szkodliwy klimat w siedzibie misyi i mały skutek jej trudów. Cała korzyść ograniczała się na tem, że rocznie kilku chłopców murzyńskich wyrzekało się pogaństwa. Neofici nie mogli jednak przedsiębrać żadnej propagandy pomiędzy krajowcami swymi, gdyż różniąc się od nich wychowaniem nie mogli już wywierać żadnego wpływu.

(Wnioski przedłożone tegorocznemu kongresowi statystycznemu ze strony c. k. ministeryów. — Ciąg dalszy.)

XII. Statystyka przemysłowości monarchyi austryackiej na rok 1856, wydana przez dyrekcyę statystyki administracyjnej w c. k. ministerstwie handlu. Zeszyt I. Wyroby kamienne, gliniane, szklanne. Z dwiema mapami przemysłowości.

W Austryi prowadzono już od dawna spisy profesyi, i między niemi rozróżniano jako fabryki: te profesye rękodzielnicze, które zostają pod obszerniejszym u samych rzemieślników i majstrów niezwyczajnym zarządem, i łączą w sobie wszystkie roboty, jakie do zupełnego wykończenia fabrykatów są potrzebne.

Fabryki te przychodzą także w urzędowych tabelach statystycznych od roku 1828, jednak tylko co do liczby, a nawet ta liczba nie może wzbudzić zaufania, gdy porównamy cyfry pojedynczych lat między sobą. Dopiero w tablicach na rok 1841, prócz liczby fabryk próbowano wykazać ich zasiłki, równie jak ilość i wartość ich produkcyi. Próba ta nie była powtórzona, a nawet liczba fabryk stała po rok 1848 nieodmiennie. Przedłożony zeszyt jest początkiem drugiego wydania statystyki przemysłowości austryackiej. Zachowuje system monografii i polega na własnych podaniach uczestników, które kombinacyjnie są rozpoznane, sprostowane i uzupełnione. Obejmuje klasy: Kamienie i wyroby kamienne, wyroby gliniane, szkło i wyroby szklanne. Wartość szacunkowa idzie jak następuje:

I. Kamienie i wyroby kamienne:

	złr.
1. w surowych kamieniach do budowania i szotrowych	8,500.000
2. w kamieniach ciosowych	15,000.000
3. w marmurze i innych polerowanych robotach kamiennych	8,000.000
4. w łupkach i płytach łupkowych	500.000
5. w pół szlachetnych i szlachetnych (drogich) kamieniach	1,000.000
6. z wapna	5,000.000
7. z gipsu	400.000
8. z kredy i szpatu	42.000
Razem	38,000.000

II. Wyroby gliniane:

	Ilość cetn.	Wartość	Postępna wartość od 1841—1856 złr.	robotnik.
1. Cegieł do budowania i dachówek	68,600.000	15,200.000	20,000 000	30.000
2. Rury do drenowania	1,400.000	1,500.000	—	800
3. Wyroby terracotta	60.000	600.000	2,000.000 (3. i 4.)	200
4. Bezpieczne od ognia cegły i tygle szmelcarskie	100.000	1,500.000		600
5. Ordynaryjne wyroby garncarskie, piece i fajki	800.000	10,000.000	2,000.000	20.000
6. Naczynia kamionkowe	42.000	850.000	2,000.000	3500
7. Terralit	5200	160.000	1,000.000 (7. i 8.)	360
8. Materya kamienna	40.000	250.000		300
9. Porcelana	32.000	1,600.000	1,000.000	4000
Razem	—	31,660.000	28,000.000.	59.760

(zamiast 30,660.000 bez krajów (jak w wniosku stoi) węgierskich).

III. Szkło i wyroby szklanne:

A. Huty szklanne, (z tych w Węgrzech i dawniejszych krajach pobocznych 46).

B. Piece 311 (56).

C. Naczynia 1938 (405).

	cetnary	wartość
1. Szklanne pasty i szkło sztabowe	60.000	965.000 złr.
2. Szkło wklęsłe		
a) ordynaryjne i na pół białe szkło wklęsłe	205.000	2.050.000 „
b) szkło do szlufowania	58.500	819.000 „
c) szkło do zegarów	500	10.000 „
d) szkło krzyształowe i kolorowe szkło wklęsłe	13.320	399.600 „
Razem 2 szkło wklęsłe	277.320	3,278.600 „
3. Szkło stołowe:		
a) ordynaryjne i białe szkło stołowe	176.400	2,116.800 „
b) szkło zwierciadlane	46.500	772.500 „
Razem 3	222.900	2,889.300 „
Razem 1 do 3 szkło surowe	560.220	7,132.900 złr.

Topienie odbywało się w 22 hutach (w 161 piecach) węglami kamiennemi, (udały się także próby torfem); a w 289 hutach (w 1777 piecach) drzewem. Ogólna konsumcya drew na rok 1856 wynosi 333.600 niższo-austryackich sągów po większej części miękkiego drzewa.

Liczba hutników, podana według liczby hut, wynosi 4271 pomocników i 1542 robotników. Liczbę najemników, rębaczy drew, furmanów itp. zatrudnionych przy produkcyi surowego szkła podają na 10.000, zapłata wszystkich robotników wynosi więcej niż 2,000.000 złr.

Na rok 1841 obliczyła statystyka urzędowa wartość produkcyi:

	złr.
1. 190 hut szklannych (poza obrębem Czech) na	4,750.000 złr.
2. Czeskiej przemysłowości szklannej najmniej na	10,000.000 „
3. Fabrykacya szkła i pereł szmelcowanych najmniej na	2,500.000 „
Razem	17,250.000 złr.

Odpowiadająca suma szacunkowa na r. 1856 jest 16,010.000 złr.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Ameryka.

(Układy Stanów z Anglią. — Trudności w poskromieniu Mormonów. — Zamiary Walkera. — Wiadomości bieżące.)

Nowy York, 30. października. Gabinet otrzymał urzędową drogą zapewnienie, że Anglia nie uczyni żadnego kroku, któryby mógł przeszkodzić porozumieniu Stanów Zjednoczonych z republiką Nikaragua względem gościńca tranzytowego. Tym sposobem usunięty jest ostatni zarzut, jaki czyniono przeciw zawarciu traktatu, względem którego obydwa rządy toczą układy. — Do Washyngtonu nadeszły raporta pułkownika Alexandra, który dowodzi przeznaczonem do Utah wojskiem. Donosi, że w przepisanym czasie odbył drogę 620 mil długości bez znacznej straty w zwierzętach pociągowych, i że stan zdrowia wojska jest pomyślny. Równocześnie nadeszła do Washyngtonu wiadomość, że Mormonowie chcą wzbronić wojsku przystępu do Utah, i że Brigham Young oświadczył, iż woli spalić miasto i spustoszyć grunta, niż ustąpić wezwaniu rządu. — Exprezydent Pierce wyjeżdża z żoną, której zdrowie jest nadwątlone, na zimę do Madeiry, a prezydent Buchanan ofiarował mu na tę podróż przeznaczony do Indyi wschodnich wojenny paropływ „Powhattan."

„Saint Louis Republican" ogłosił mowę, którą miał dnia 30. sierpnia Heber C. Kimpball w mieście nad słonem jeziorem; z niej tchnie wielka zawziętość na rząd Stanów zjednoczonych i postanowienie bronienia się do upadłego. Wzywa Mormonów, ażeby rzucali się do broni, opuścili roboty polne i uzbrajali się do walki. „My jesteśmy", mówi Kimpball, „królestwem Bożem i państwem puszczy, Brigham Young będzie nam gubernatorem, dopóki żyć będzie." Również Brigham Young występował z mową nieprzyjaźną Stanom zjednoczonym. — Washingtoński korespondent dziennika *New-York Courier and Enquirer* sądzi, że jeżeli Walkerowi nie uda się znaleźć transportowych środków morzem pod swoją expedycyę, zechce zapewne swojem w Texas zwerbowanem wojskiem wpaść na Mexyk, a to nie tylko w nadziei podboju, lecz także dlatego, ażeby się pomścić za swoją w niższej Kalifornii poniesioną klęskę. Według wiadomości z Nikaraguy wydalono z kraju wszystkich Amerykanów podejrzanych, że sympatyzują z Walkerem, a prezydent Martinez czynił wielkie przygotowania, ażeby inwazyę korsarzy odeprzeć. — Według najświeższych wiadomości z Limy, przyarestowały władze peruwiańskie jednego z zabójców Sulivana, angielskiego posła w Peru.

Portugalia.

(Otwarcie Izb. — Dar królewski)

Lizbona, 4go listopada. Portugalskie Izby zostały dzisiaj w zastępstwie Króla otwarte. Parów i deputowanych było mało. Prezydent rady odczytał mowę od tronu. Ta mowa nadmienia o koniecznej potrzebie zajęcia się kwestyą finansową i zapewnia, że administracya kraju jest w najlepszym stanie. Zaraza zmniejsza się stopniowo.

— Młody Król portugalski, wzór odwagi cywilnej podczas srożącej się w Lizbonie zarazy, darował Juncie z własnych funduszów milion realów (250.000 złr.) na wsparcie ubogich.

Hiszpania.

(Dekret Królowy.)

Madryt, 8go listopada. *Gaceta* ogłasza następujący dekret Królowej: „Upoważniam Króla mego dostojnego i ukochanego małżonka, aby zaraz po ochrzczeniu książęcia albo infantki, które wydam na świat za boską pomocą, udzielił dziecięciu jeśli będzie synem szczytny order złotego runa, tudzież wielki krzyż królewskich orderów Karola III, Izabeli katolickiej i San Juana Jerozolimskiego, a jeśli będzie córka, to order dam szlachetnych Królowej Maryi Ludwiki.

Dan w pałacu d. 7. listopada 1857. *Królowa.*

Kontrasygnował minister spraw zewnętrznych,
Francisco Martinez de la Rosa."

Anglia.

(Nowiny dworu. — Doniesienia z Indyi. — Wykaz banku.)

Londyn, 13. listopada. Dla zgonu księżny Nemours zostały odwołane wszelkie zaproszenia u dworu, i nawet uroczysta audyencya posłów siamskich została odroczona.

— *Morning Post* donosi, że wojska angielkie sprawiły rzeź pomiędzy ludnością Delhów, i że między powstańcami znajdowało się kilku Europejczyków. — Mówią, że Nana-Sahib oblęga jeszcze Luknow na czele 50.000 ludzi. Depesza telegraficzna na Tryest donosi z 18. października, że wojna domowa w Persyi trwa dotąd, i że Szach nieprzyjął ofiarowanej zbrojnej interwencyi Rosyi.

Podług doniesień urzędowych otrzymali insurgenci w Luknowie przewagę, a między Luknowem i Cawnpur znajdowało się tysiąc ranionych Anglików. Posiłki były potrzebne, a jenerał Outram zamierzał wykonać odwrót do Cawnpur. Insurgenci w Rangurh zostali pokonani.

— Jak słychać, będzie parlament angielski zwołany 1. lub 3. grudnia.

— Tą razą otrzymaliśmy podwójny wykaz banku: Pierwszy sięgający po dzień 31go października wykazuje obieg banknotów w ilości 20,371.970 funtów szterlingów (przybytek 605.705 funtów szterl.) zapas brzęczącej monety: 8 milionów 731.553 funt. szterl. (ubytek 638.241 funt. szterl.) — Dnia 4go b. m. do którego prowadzony był wykaz, było w obiegu banknotów 20,266.745 funt. szt. (Ubytek 105.225 ft. szt.); zapas brzęczącej monety 8,497.780 funt. szt. (Ubytek 233.773 funt. szterl.). Ogólny ubytek gotówki od 24. października do 4. b. m. wynosi 872.014 funt. szter. (zapas brzęczącej monety jest zawsze jeszcze większy o 185.089 funt. szt. a zasób banknotów o 978.575 ft. szt. jak w najprzykrzejszym czasie 1847 roku). Przybytek zabezpieczeń wynosił olbrzymią sumę 2,089.197 funtów szterlingów.

Francya.

(Zwołanie Izby prawodawczej. — Nowy okólnik turecki w sprawie Księstw. — Komisye departamentowe. — Wiadomości bieżące. — Profesya rzeźnicza wolna. — Doniesienia z Chin.)

Paryż, 12go listopada. Dzienniki *Pays* i *Constitutionnel* wyrażają się prawie jednemi słowy co do zwołania Izby prawodawczej: Zwołując zgromadzenie prawodawcze na dniu 28. listopada b. r., chciał rząd zastosować się tylko ściśle do przepisów ustawy, nie sądzimy bowiem, aby tegoroczna sesya do dłuższego przeciągnęła się czasu. Izbie pozostanie obecnie tylko złożyć przysięgę i i sprawdzić mandaty wyborcze. Nowa sesya rozpocznie się właściwie dopiero w styczniu i równocześnie też nastąpi zwołanie senatu. Nie ulega żadnej wątpliwości, że rząd byłby rad przeciągnął zagajenie sesyi aż do ukończenia potrzebnych prac przygotowawczych w radzie stanu, gdyby mu nie chodziło o ścisłe zadośćuczynienie przepisom.

— Jak wiadomo z depeszy telegraficznych wydała Porta w sprawie Ksiestw Naddunajskich nowy okólnik do wszystkich mocarstw, podpisanych na paryskim traktacie pokoju. Okólnik ten nosi datę z dnia 28. października, i rozwodzi się nad wiadomem oświadczeniem Dywanów, które domagają się połączenia obudwu prowincyi w jedno udzielne państwo pod nazwą Rumunia z dziedzicznym władzcą z obcej dynastyi, z rządem konstytucyjnym i t. p. Podpisany na okólniku turecki minister spraw wewnętrznych, Aali Basza, podnosi szczególniej w swych zarzutach, że deputowani tak w swych mowach jako też i życzeniach pominęli zupełnie zwierzchnicze prawa Porty, a natomiast wygłosili zdania, które dość jasno wyświecają właściwe zamiary zgromadzeń Chcąc zachować pozor, albo tem lepiej jeszcze osłonić swą myśl prawdziwą, przemawiały wprawdzie Dywany, że życzą sobie zachować w całości dawne traktaty z Turcyą, ale podobne traktaty nieistnieją wcale i nie raz już naruszyli je mieszkańcy Multan i Wołoszczyzny. Według słów tureckiego ministra dowodzą dzieje i niezliczone dokumenta pisemne, jakie były i zkąd powstały zwierzchnicze prerogatywy Porty nad obudwoma prowincyami. W dalszym toku nadmienia Aali Basza, że można się już było domyślać ze składu Dywanów, jakie uchwały wyjdą z ich łona. Przewidując je naprzód z wszelką pewnością, wydał rząd turecki znaną notę z dnia 23. września. Trudno się też było spodziewać rozsądnego składu Dywanów, kiedy w wyborach brali udział osławieni uczestnicy powstania z r. 1848. Mocarstwa uchwaliły powołać Dywany, chcąc zbadać dokładnie, jakich reform potrzebuje kraj pod względem administracyjnym. Nie myśląc wcale o tem zadaniu, zażądały Dywany reform czysto politycznych i to takich, które narażają prawa zwierzchnicze i nietykalność tureckiego państwa. Aali Basza nie wątpi bynajmniej, że dalsze uchwały Dywanów w ścisłej z poprzedniemi pozostaną zgodzie; a ztąd może urość z czasem zawikłanie, którego nie tak łatwo będzie rozwiązać. Wyłuszczywszy w ten sposob cały tok rzeczy, kończy Aali Basza następującemi słowy: „Jakkolwiek bądź się zresztą stało, europejska komisya złoży swe sprawozdanie o życzeniach Dywanów, a zadaniem kongresu będzie osądzić ich znaczenie i charakter. Co zaś do Porty samej, to w pełnem przeświadczeniu o słuszności swych praw jako też o szczerości swych dostojnych sprzymierzeńców, będzie rząd sułtański oczekiwał spokojnie zebrania się kongresu, aby w obec reprezentantów wszystkich sprzymierzonych mocarstw rozebrać i zbić owe tak zwane żądania narodowe Dywanów. Ztądteż wzywam pana, abyś w obec dworu, przy którym zostajesz zawierzytelniony, wyraził się niezmiennie co do Księstw Naddunajskich o duchu, jaki ci powyżej wytknąłem."

— Paropływ „Meteore", który w ciągu tego lata zajmował się pod wodzą inżyniera marynarki Darondeau hidrograficznemi pracami u wybrzeży włoskich, zawinął dnia 9go b. m. do przystani tulońskiej.

— Oprócz znanego z depeszy telegraficznej powołania ciała prawodawczego na dniu 28. listopada zawiera *Monitor* wczorajszy osobny dekret cesarski, zwołujący na d. 23. listopada zwyczajną komisyę departamentalną, która co do departamentu Sekwany zastępuje miejsce rady stanu. Prezydentem komisyi mianowany Delangle, wiceprezydentami Dumas i Perier. Radcy okręgowi departamentu Sekwany maja w dniu 14. grudnia zebrać się na dwa tygodnie na drugą połowę swej sesyi tegorocznej.

— Plan ustawy swobodnej profesyi rzeźniczej został po potwierdzeniu rady państwa radzie gminnej przedłożony do rozpoznania. Główne zasady tego nowego urządzenia są: Każdy, kto chce oddawać się tej profesyi w Paryżu, musi o tem donieść prefekturze policyjnej. Mięso podpada na mocy istniejących sanitarnopolicyjnych przepisów ścisłej rewizyi na rogatkach i przed jatkami; roznosić mięso po domach w Paryżu jest zabronione; w pobliskości Paryża będzie założony targ na rozmaitego rodzaju bydło rzeźne; do zaopatrzenia Paryża w potrzebną ilość mięsa, będą na targach bydła

właściwi ludzie ustawieni, którzy za złożeniem kaucyi mogą przyjmować bydło rzeźne na przedaż, i sposobem licytacyi albo podaniem warunków właściciela, innym odstępywać. Użycie tych faktorów równie jak użycie kasy Poissy jest dozwolone każdemu.

— Według najnowszych doniesień francuskiej eskadry na morzach chińskich, niezamyślają więcej działać w tym roku przeciwko Chińczykom; Francuzi chcą swoje działania do przyszłego roku odłożyć, gdyż wtedy będą i Anglicy w stanie usiłowania Francuzów silniej popierać.

— Zwołaniem połowy tylko zaciągów z 1856 roku i równoczesnem rozpuszczeniem 120 do 130.000 wojska nastąpiła redukcya stanu czynnego armii o 80.000 ludzi.

Niemce.

(Dar Cesarski. — Wielka księżna Helena. — Zakład dobroczynny. — Uległość dra Baltzera wyrokom stolicy apostolskiej.)

Moguncya, 12. listopada. Jego Mość Cesarz Austryi ofiarował na poparcie budowli katedry tutejszej 12.000 złr.

Baden, 12. listopada. Wczoraj opuściła Wielka księżna rosyjska Helena po 6 tygodniowym pobycie nasze łazienki. Udaje się ztąd do Berny, a ztamtąd do Genewy, gdzie zamyśla przepędzić zimę.

Sztuttgarda, 10. listopada. W północnej prowincyi zbierają katolicy składki dla zakupienia wielkiego folwarku, przeznaczonego na zakład wychowawczy dla młodych wypuszczonych zbrodniarzy; zarząd tego zakładu ma być poruczony kongregacyi religijnej.

— Wrocławski profesor i kanonik kapituły dr. Baltzer poddał się w własnoręcznem pismie do stolicy papieskiej bezwarunkowo znanemu wyrokowi ś. kongregacyi cenzury, która potępiła pisma Antoniego Günthera. Przyrzekając zarazem zastosować się w całem swem przyszłem działaniu ściśle według woli Ojca Ś., odesłał swe pismo niezwłocznie do Rzymu. Na to otrzymał temi dniami książę biskup wrocławski *breve* papieskie, gdzie Jego Świątobliwość wyrażając radość swą z powodu bezwarunkowego poddania się dra Baltzer, wymienia także wszystkie te nauki chrześciańskie, którym sprzeciwiły się potępione pisma Antoniego Günthera.

„W pomienionych pismach (Günthera) — mówi dosłownie *breve* papieskie — znajduje się rzeczywiście niemało ważnych rzeczy, które — wyrażamy nie bez głębokiej boleści ojcowskiego serca naszego — oddalają się wielce nietylko co do znaczenia słów ale co do rzeczy samej od prawd katolickich. Do tych błędów należy szczególniej to, co autor utrzymuje i dowodzi o przenajświętszej trójcy, o tajemnicy całowieczeństwa zbawiciela, o stworzeniu wszech rzeczy, o stosunku filozofii do teologii, i wiedzy do wiary. Autor nie pojął dostatecznie, że gdziekolwiek filozofia odnosi się do religii, tam nie może panować ale musi służyć, nie może przepisywać w co należy wierzyć, ale powinna przyjmować wszystko w rozsądnej uległości, nie powinna badać głębi tajemnic boskich, ale tylko czcić je w pobożności i pokorze. Nie pojął także dostatecznie, na jak wysokie względy zasługuje powaga ojców świętych, a jak gorliwie potrzeba się pilnować, aby z zamiłowania do nowości światowych nie zboczyć z ich drogi i nie wpaść w najgrubsze błędy.“

Rosya i Królestwo Polskie.

(Rozporządzenia cesarskie.)

Gazeta warszawska donosi: Najjaśniejszy Cesarz najwyżej rozkazać raczył, uznawać poddanego rosyjskiego Wilhelma Berto, czasowego kupca Wilmanstrandzkiego pierwszej gildy, Hamburskim konzulem jeneralnym w Petersburgu.

— W ukazie najwyższym, na dniu 24. września (6. paźdz.) do rządzącego senatu wydanym, wyrażono: „Zgodnie z przedstawieniem Namiestnika naszego na Kaukazie, uznając stósownem, z powodu wprowadzenia w gubernii Kutajskiej godności jenerał-gubernatora, któremu powierzony został zarząd wojenny i cywilny, ustanowić w tej guberni w miejsce gubernatora wojennego, gubernatora cywilnego, rozkazujemy najmiłościwiej: zostającemu przy oddzielnym korpusie kaukazkim, liczącemu się w piechocie armii pułkownikowi Iwanow 13mu, być pełniącym obowiązki Kutajskiego gubernatora cywilnego, z pozostawieniem w piechocie armii.“

Ksiestwa Naddunajskie.

(Komisya naddunajska.)

Pruska korespondencya donosi: Europejska komisya naddunajska nieroztrzygnęła jeszcze wyboru tych ujść Dunaju, których spławność odpowiedziałaby najwięcej potrzebom żeglugi. Jednak pracują ciągle nad usunięciem mielizny w kanale Suliny i spodziewają się, że jeszcze przed zimą zdołają wydrążyć do żeglugi dogodne koryto, które umocnią tamami. Prace około Tulczy dla wydobycia potrzebnego materyału, kamieni, wapna i cementu postępują spiesznie, i potwierdza się, że odkryte pokłady wapiennego kamienia odpowiadają pod względem obfitości i doskonałości materyału wszelkim życzeniom.

Turcya.

(Sprawa Księstw Naddunajskich.)

Pod napisem *Groźne położenie w Księstwach Naddunajskich* zawiera *Journal de Constantinople* dłuższy artykuł następującej treści:

„Wypadki w Multanach i Wołoszczyznie muszą ściągnąć na siebie uwagę wszystkich osób rozsądnych i umiarkowanych a mianowicie takich ludzi, w których ręku spoczywają rządy ludów.

Nowa organizacya Księstw Naddunajskich, mając być pewnym środkiem spokoju i pomyślności obudwu prowincyi, wywołała dwa odmienne i wielce sprzeczne z sobą zdania, jedno z nich polega na zjednoczeniu obudwu krajów, drugie domaga się zatrzymania dzisiejszej separacyi. Przyznajemy radzi, że w obronie i jednej i drugiej opinii wystąpili w szranki ludzie zacni i sumienni.

Co do nas byliśmy od dawna za zatrzymaniem dzisiejszego stanu separacyi, bo nie stawiając najmniejszej zapory postępowi, nie narusza także zwierzchniczych praw Turcyi. Pod takiemi samemi warunkami bylibyśmy szczerze przemawiali za zdaniem przeciwnem.

Wyglądano dłuższy czas z wielką niecierpliwością, jaką opinię objawią dywany *ad hoc*. Oświadczyły się obadwa za zjednoczeniem, a jednogłośny ten objaw opinii zatrwożył najbardziej tych, co najusilniej pragnęli unii. Pokazało się bowiem, że w obudwu krajach nie chodzi o postęp ale o rewolucyę.

Nie chcemy nikomu uwłaczać, zamierzamy tylko rozebrać same wypadki. Są ludzie, co mniemają na prawdę, że tylko rewolucya sprzyja postępowi państw, inni znowu są przekonani, że wszelki postęp pozwala się osiągać tylko w porządku i poszanowaniu praw. Nie tajno nikomu, że przewodzcy obecnych intryg w Księstwach Naddunajskich należą do pierwszej kategoryi.“

W dalszym ciągu podnosi *Journal de Constantinople*, że dziwnym sposobem popierają rewolucyjne zabiegi w księstwach także dzienniki francuskie, co oddane są całą duszą cesarstwu, głównemu właśnie poskromicielowi rewolucyi.

„Niedawno przecież“ — pisze *Journal de Constantinople* — „przyszło do nowego wybuchu rewolucyjnego we Włoszech. Zamach nie udał się wprawdzie, ale jak rewolucyoniści wszystkie swe nadzieje położyli ostatniemi czasy w wyborach francuskich, tak też i z wyboru w księstwach i z wotów dywanów *ad hoc* spodziewają się czegoś, coby posłużyło do urzeczywistnienia ich planów. Ludzie podobnego rodzaju nie zdołają nigdy pozbyć się swych iluzyi. I tak mówili sobie podczas ostatniej wojny: Walka potrwa długo, finansy europejskie wyczerpią się zupełnie, ucierpią na tem wiele handel i ogólny obrót przemysłowy, nakoniec też odniesiemy zwycięstwo. Mądrość gabinetów zapobiegała podobnym iluzyom. Zawiedzeni rewolucyoniści zwrócili za to w tej chwili oczy swe na stan rzeczy w Księstwach Naddunajskich i obecne przesilenie finansowe. Rozpoznawszy dokładniej ogólny bieg spraw, przyszłoby się niezawodnie do przekonania, że ręka, co przewodzi zabiegami powstańców, nie znajduje się w księstwach, nie znajduje się w Bukareszcie albo w Jasach, ale w rewolucyjnym komitecie londyńskim pod prezydencyą Ledru-Rollina. Mężowie obeznani dobrze z powszechnym tokiem wypadków upewniają, że komitet ten posiada czynnych i zręcznych ajentów nie tylko w Księstwach Naddunajskich ale i w Serbii, w Montenegro i Bułgaryi. W sprawie unii Księstw Naddunajskich spodziewa się komitet rewolucyjny wywołać waśń między mocarstwami i liczy na wielką burzę europejską, aby korzystać dla swych zamiarów. Komitet dąży do powszechnej rzeczypospolitej, a *Siècle* radzi unionistom wybrać tymczasowo Króla i przeczekać, aż przyjdzie sposobna pora do ogłoszenia rewolucyi.

Siècle wyrażał często swe ubolewanie, że nie może powstać zupełnie samodzielne państwo rumuńskie. Pod takiem zaś zupełnie samodzielnem państwem rozumieją unioniści nietylko Multany i Wołoszczyznę ale także Besarabię, Bukowinę, Siedmiogród i część Banatu. Wiedząc dobrze, że państwo takie w formie republikańskiej nie mogą utworzyć mocarstwa, podpisane na paryskim traktacie pokoju, apelują unioniści do rewolucyi, która według ich obliczenia z Księstw Naddunajskich ma rozlać się po Niemczech, Austryi, Włoszech, Belgii i Francyi. Na ruinach obecnego porządku rzeczy mogłaby tylko powstać rzeczpospolita uniwersalna.

Rozsądni ludzie w księstwach przerazili się podobnemi zamiarami, podobnie jak i obietnicami, które rewolucyoniści porobili chłopom, przejętym w tej chwili złudzeniem, że cała własność ziemska dziedziców przejdzie niebawem w ich posiadanie.“

Dowodząc nakoniec, że stronnictwo spokoju i porządku może na wszelki sposób spodziewać się opieki i obrony Turcyi i reszty mocarstw podpisanych na paryskim traktacie pokoju, zamyka *Journal de Constantinople* cały artykuł następującemi słowy:

„Wobec takich anarchicznych zabiegów pozostanie mocarstwom i wysokiej Porcie jedna tylko myśl, t. j. zapobiedz zamiarom rewolucyonistów i nadać Księstwom Naddunajskim instytucye, zgodne z nietykalnością i niezawisłością wysokiej Porty i porządkiem europejskim, który w swoim czasie silnem wystąpieniem ocalił Cesarz Napoleon, zapewniając mu w swej potędze i mądrości najsilniesze i na przyszłość podstawy.“

Azya.

(Dalsze depesze z Indyi.)

— Dziennik *Morning Post* otrzymał z Cagliari nową depeszę z d. 10. listopada $10^3/_4$ godzinie wieczór i podaje pomiędzy innemi następujące szczegóły uzupełniające:

„Rokoszanie delhijscy zwrócili się ku Rohilkund i Mutra, a inni ścigani pogonią angielską ku królestwu Audhy. — Angielski komisarz w Delhah, p. Greathed, umarł na cholerę na dniu 19go września. — Państwo Malwa zagraża wybuchem. — Bhopawur oddano na pastwę płomieniom. — Dhar Amjhera i Mundesar objawiają niedobre usposobienie. — Ku Mhow poruszają się oddziały wojsk angielskich. — W Scinde panuje spokój zupełny, tylko u granic zagrażają niepokoje. — Jenerał Jakob udaje się niezwłocznie do

Scinde. — Bhilowie podnieśli rokosz a w Bombaju odkryto sprzysiężenie. — Dekan i południowe kraje Marattów zachowują się spokojnie, podobnie jak i Nizam i prezydencya madraska."

Oprócz tego podaje *Times* następującą depeszę przywatną z Cagliari.

„Jenerał Wilson dotknięty chorobą, odstąpił naczelne dowództwo jenerałowi Penny. — Urzędowe depesze nie nadeszły jeszcze dotychczas, nie mamy też wcale dokładniejszych wiadomości. — Powstańcy dinaporscy uszli drogą lądową do Banda. — Jak utrzymują, znajduje się Nana-Sahib w tych stronach, pragnąc przyciągnąć do siebie Kontyngens gwaliorski. — Obawiano się wielce o załogę Sangora, gdzie schroniło się wiele kobiet i dzieci. Jenerał Hawelok zdobył d. 21. września nieprzyjacielskie stanowiska pod Meengarpur, a potem wyruszył ku Lucknowowi. Najnowsze wiadomości z Lucknowa sięgają po dzień 2. października. Całe prawie miasto znajdowało się już w naszym ręku. Nieprzyjaciel miał bardzo zacięty stawić opór. Straty nasze pod Delhami wynosiły po d. 14go września około 1.200 ludzi. Poźniejsze straty miały być nieznaczne."

Doniesienia z ostatniej poczty.

Medyolan, 14. listopada. Na rzecz dotkniętych powodzią mieszkańców prowincyi Pawii i Lodi ofiarowali: Jego Mość Cesarz 30.000, Jej Mość Cesarzowa 3000, a Ich Cesarzew. MM. Arcyksiężny Zofia i Charlotte po 2000 lirów.

Malta, 7. listopada. Eskadra średniomorska pod dowództwem admirała Lyons zawinęła do tutejszego portu. Turecka fregata „Feizi Bahri" odpłynęła wracając z Trypolidy do Tunetu.

Londyn, 14. listopada. *Morning Post* zawiera następującą depeszę telegraficzną z Marsylii z 11. listopada: Jak opowiadają podróżni, którzy przybyli tu okrętem „Valetta", było położenie Havelocka bardzo krytyczne. Był otoczony nieprzyjaźną ludnością, niemiał żywności i przeszkadzała mu znaczna liczba kobiet i dzieci. W prezydentstwie bombajskiem ma panować wielkie wzburzenie, i można śmiało przypuszczać, że w razie, gdyby Delhy niebyły upadły, groziły nowe bunty w armii bombajskiej.

Kurs lwowski.

Dnia 18. listopada.		gotówką		towarem	
		złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	mon. konw.	4	51	4	54
Dukat cesarski	„ „	4	55	4	58
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	8	30	8	36
Rubel srebrny rosyjski	„ „	1	$37\frac{1}{2}$	1	$38\frac{1}{2}$
Talar pruski	„ „	1	$33\frac{1}{2}$	1	35
Polski kurant i pięciozłotówka	„ „	1	12	1	13
Galicyj. listy zastawne za 100 złr.	bez kuponów	78	30	79	—
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne	bez kuponów	78	10	78	40
5% Pożyczka narodowa	bez kuponów	81	10	82	—

Kurs giełdy wiédeńskiej.

Dnia 16. listopada o pierwszej godzinie po południu.

Pożyczka narodowa 5% 82 — $82\frac{1}{8}$. Pożyczka z r. 1851 S. B. 5% 92 —93. Lomb. wen. pożyczki z 5% 95 — $95\frac{1}{4}$. Obligacye długu państwa 5% $79\frac{15}{16}$—80, det. $4\frac{1}{2}$% $69\frac{3}{4}$—70, det. 4% 63 — $63\frac{1}{4}$, detto 3% $49\frac{3}{4}$—50. detto $2\frac{1}{2}$% $40\frac{1}{4}$—$40\frac{1}{2}$, detto 1% $15\frac{3}{4}$ — 16. Oblig. Glogn. z wypłatą 5% 96. — — Detto Oedenburgs. z wypłatą 5% 95 — — —. Detto Peszt. 4% 95 — —. Detto Medyol. 4% 94 — —. — Obligacye indemn. niższ. austr. 5% $88\frac{1}{2}$—$88\frac{3}{4}$, detto węgier. $78\frac{1}{2}$—79, detto galic. i siedmiogr. $78\frac{1}{4}$ — $78\frac{1}{2}$. detto innych krajów koron. $86\frac{1}{2}$ — 87. Oblig. bank. $2\frac{1}{2}$% 62 — 63. Pożyczka loter. z r. 1834 313 — 314. Detto z roku 1839 137 — $137\frac{1}{4}$. Detto z r. 1854 $107\frac{1}{2}$ — $107\frac{3}{4}$. Renty Como $16\frac{3}{4}$—$16\frac{7}{8}$.

Galic. list. zastawne 4% 80—81. Półn. Oblig. Prior. 5% $84\frac{1}{2}$ — 85.— Glognickie 5% 80—81. Obligacye Dun. żeglugi par. 5% 85 — $85\frac{1}{4}$. Oblig. Lloydy (w srebrze) 5% 87 — 88. 3% Prior. obl. tow. rząd. kolei żelazn. po 500 frank. za szt. 107 — 108. Akcyi bank. narodowego 963 — 964. Akcye c. k. uprzyw. towarzystwa kred. $192\frac{1}{4}$—$192\frac{1}{2}$. Akcye niż. austr. tow. eskomp. $112\frac{1}{2}$—113.— Detto Budzyńsko-Lincko-Gmundzkiej kol. 231 — 232. Detto półn. kolei $169\frac{3}{4}$ — — —. Detto tow. kol. żel. za 500 frank. $269\frac{1}{4}$—$269\frac{1}{2}$. Detto kolei ces. Eliz. po 200 złr. z wpłatą 30% $100\frac{1}{16}$—$100\frac{1}{8}$. Detto Połud.-północn. niem. komunikacyjnej kol. żel. 99—$99\frac{1}{2}$. — Detto cisiańskiej kolei żel. $100\frac{1}{16}$—$100\frac{1}{8}$. Detto Lomb.-wen. kol. żel. $225\frac{1}{2}$—226. Detto Cesarza Franc. Józ. wschod. kol. żel. $181\frac{1}{4}$—$181\frac{1}{2}$. Detto losy tryest. 104 — $104\frac{1}{2}$. Detto tow. żegl. parowej 523 — 525. Detto 13. wydania $98\frac{3}{4}$ — 99. Detto Lloyda 345 — 350. Peszt. mostu łańcuch. 59 — 60. Akcye młyna parowego wiéd. 70 — 71. Detto Pressb.-Tyrnawskiej 1. wydania 19 — 20. Detto 2. wydania 29 — 30. Esterhazego losy 40 złr. $80\frac{1}{2}$—81. Windischgrätza losy $27\frac{1}{2}$—$27\frac{3}{4}$. Waldsteina losy 28—$28\frac{1}{4}$. Keglevicha losy $14\frac{1}{4}$ — $14\frac{1}{2}$. Ks. Salma losy $41\frac{1}{2}$—$41\frac{3}{4}$ St. Genois $38\frac{1}{2}$—$38\frac{3}{4}$. Palffego losy $38\frac{1}{8}$—$38\frac{1}{4}$. Clarego $38\frac{3}{4}$ — 39.

Amsterdam 2 m. $90\frac{1}{2}$. Augsburg Uso $108\frac{3}{4}$. — Bukareszt 31 T. $264\frac{1}{2}$. Konstantynopol 31 T. —. — Frankfurt 3 m. $107\frac{1}{2}$ t. — — Hamburg 2 m. $79\frac{3}{4}$. — Liwurna 2 m. $105\frac{1}{2}$. — Londyn 3 m. 10 — 29. — Medyolan 2 m. 106.— — Paryż 2 m. 126. Cesarskich ważnych dukatów agio $11\frac{1}{4}$ — $11\frac{3}{8}$ — Napoleons'dor 8 28 — 8 29. Angielskie Sover. 10 38 — 10 39. Imperyał Ros. 8 43 — 8 44.

Telegrafowany wiédeński kurs papierów i weksli.

Dnia 18. listopada.

Oblig. długu państwa 5% $79\frac{7}{8}$; $4\frac{1}{2}$ % —; 4% — —; z r. 1850 —. 3% —; $2\frac{1}{2}$% —. Losowane obligacye 5% —. Losy z r. 1834 za 1000 złr. — ; z r. 1839 $137\frac{5}{8}$. Wiéd. miejsko bank. —. Węgiers. obl. kamery nadw. —. Akcye bank. 969. Akcye kolei półn. 1715. — Glognickiej kolei żelaznej —. Oedenburgskie —. Budwajskie —. Dunajskiej żeglugi parow. —. Lloyd —. Galic. listy zast. w Wiédniu — —. Akcye niższo-austr. Towarzystwa eskomptowego à 500 złr. $567\frac{1}{2}$ złr.

Amsterdam l. 2 m. —. Augsburg $109\frac{1}{4}$ 3 m. Genua — l. 2 m. Frankfurt $107\frac{1}{2}$ 2 m Hamburg 80 2 m Liwurna — 2 m. — Londyn 10 — 31. 2 m. Medyolan 106. Marsylia — —. Paryż $126\frac{1}{8}$. Bukareszt 263—. Konstantynopol 465. Smyrna —. Agio duk. ces. $11\frac{3}{8}$. Pożyczka z r. 1851 5% lit. A. —; lit. B. — Lomb. —. 5% niż. austr. obl. indemniz. —; detto galicyjskie $78\frac{3}{4}$. Renty Como —. Pożyczka z r. 1854 $107\frac{3}{4}$. Pożyczka narodowa — —. C. k. austr. akcye skarb. kolei żelaz. po 500 fr. $270\frac{1}{2}$ fr. Akcye c. k. uprzywil. zakładu kredyt. 193. — Hypotekar. listy zastawne —. Akcye zachodniej kolei żelaznej $200\frac{3}{4}$.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 18. listopada.

PP. Grabowski Zdzisław, z Sokołowa.— Brädt J. F., król. pruski. radz. rząd., z Tłumacza. — Berezowski H., z Wodnik. — Bromirski Erazm, z Tarnopola. — Bayer K., przeł. powiat., z Jaworowa. — Chrzanowski M., pens. c. k. radz. kraj. z Stanisławowa. — Handler F., z Porudna. — Hr. Komorowski F., z Łuczyc. — Link Ed., c. k. porucz., z Śniatyna. — Br. Lewartowski Apolinar, z Zimnowody. — Rulikowski Jan, z Uhrynowa. — Strachocki Józef, z Rudnik, — Smarzewski Piotr, z Moczorod. — Lippert-Schlagbaum Jędrzej, c. k. urzęd., z Czerniowiec.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 18. listopada.

PP. Abrahamowicze Tomasz i Dawid, do Targowicy polnej.— Bykowski Stan., do Popowa. — Grochowalski Zyg., do Świrza. — Harassek Wł., radz. fin., do Brodów. — Hr. Lubienski Kaz., do Husiatyna. — Młocki Alfred, do Sarnek górnych.— Pensch Jan, c. k. porucz., do Przemyśla. — Br. Romaszkan Mikołaj, do Horodenki. — Rubczyński Alfred, do Stanina. — Schönfeld, c. k. rotm., do Tarnopola — Szwajkowski Jan, do Radrusza. — Zgadziński Konst., do Ulicka.— Torosiewicz Emil, do Zastawiec.— Wiktor Tadeusz, do Świrza.— Zakrzewski Jędrzej, do Wiktorówki.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 17. listopada.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru		Stan atmosfery
7. god. zrana	330.00	— 0.6°	95.2	północny	sł.	śnieg
2. god. popoł.	330.79	+ 1 5°	79.5	„	„	pochmurno
10. god. wiecz.	331.62	— 2 2°	86 6	„	„	„

Wysokość śniegu 1'''

T E A T R.

Dziś: na scenie niemieckiej na cześć imienin Jej Mości Cesarzowy z oświetleniem sali teatralnej opera: **„Der Barbier von Sevilla."** Gościnny występ pana Alexandra Reichardta.

W piątek na scenie polskiej: **„Włóczęga,"** dramat w 1. akcie z francuskiego, i **„Nowy pan Jowialski,** czyli **„Komornik i Poeta",** komedyo-opera w 2. aktach z francuskiego przez Fr. Szymanowskiego przełożona.

KRONIKA.

Małżonka dyurnisty Świderskiego w Jaśle, wieku 33 lat, powiła dnia 30. z. m. troje dzieci, to jest dwóch chłopców i jedną dziewczynę. Matka i dzieci znajdują się w dobrym stanie zdrowia.

— Donoszą z poznańskiego, że na polach Kobylan pół mili od Poznania odrósł groch do wysokości $1\frac{1}{2}$ stopy i stoi w pełnem kwiecie a nawet rozwiązał się w strączki. Do dalszych osobliwości tej jesieni i to należy, że w ogrodzie koło Bonn zrodziło drzewo figowe po raz drugi pod gołem niebem. W ogrodzie, który uniwersytet w Bonn oddał pułkownikowi Sieboldowi pod uprawę japońskich roślin, kwitnie cztery stopy wysoki krzak herbaty pod gołem niebem. Ten wypadek będą obchodzić w Bonn „Aklimatyzującą zabawą."

— Według urzędowego przeglądu, w obrębie celnego związku i w ciągu czasu od 1. września 1856 do końca sierpnia 1857, opłacono z surowych buraków przy fabrykacyi cukru w ciągu tego czasu w Prusiech z 204 fabryk 23,279.404 cetnarów i 70 funtów buraków (w samych Prusiech ze 174 fabryk 19,937.626 cet. 70 funt., a we wziętych na rachunek Prus połączonych państwach i obwodach ze 30tu fabryk 3,642.279 cetn.), w Bawaryi ze 6ciu fabryk 330.632 cet., w królestwie saskiem z 3ch fabryk 121.573 cet. 11. funt., w Wirtembergii z 5ciu fabryk 1,024.157 cetn., w państwie badeńskiem z 2ch fabryk 1,350.531 cetn., w elektoracie heskim z 1ej fabryki 15.665 cetn., w Turyngii z 2ch fabryk 158.977 cetn., a w Brunszwiku z 10 fabryk 969.767 cetn. 97 funt., zatem w całym związku celnym opłacono z 233ech fabryk 27,551.207 cet. i 98 funtów buraków. W Hanowerze, w wielkiem księztwie Heskim, Oldenburgu, równie jak w państwie Nasawskim i w obwodzie Frankfurtu n. M., nie istnieją fabryki cukru. W Bawaryi, Saxonii, Würtembergu, Badenie i Turyngii pozostała liczba fabryk ta sama jak od 1855 do 1856 roku, w elektorstwie Heskim zmniejszyła się o 1ną, w Prusiech zaś pomnożyła się o 16, a w Brunświku o 2, zatem w całym związku o 17. fabryk.

— Zapowiadają do Berlina wkrótce nową osobliwość z menażeryi Schrödera. Ma to być pies skrzydlaty, czyli nietoperz o psicj głowie, który teraz bawi mieszkańców saskiej stolicy. To zwierzę podobne z głowy do lisa, ma ostre kończate zęby, a u skrzydeł szpony, któremi chwyta się i trzyma mocno, a w tej postawie spi we dnie; ale pod wieczór budzi się i lata z nadzwyczajną szybkością. Żywią go żywem ptactwem, z którego wysysa krew a zostawia mięso.

Główny Redaktor **M. Szrzeniawa Sartyni.** *Z c. k. galic. drukarni rządowéj.*